



Årgång 24 ● nr 1 - 2011

nattvakan

Nattvakan

utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen
och erhålles av samtliga medlemmar i HFK.
Årsavgiften för medlemskap är för närvarande
100 kronor och insättes på pg. 88 94 30-5.



Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemskap i HFK är dock oberoende av medlemskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samlar och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågel frågor genom kursverksamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande: Jonas Lind, Tussmorvägen 21

820 64 Näsviken, Tel.070-30732 82

Vice ordförande: Kristina Sjöström, Välsta 62

824 94 Hudiksvall, Tel.0650-74 30 87

Sekreterare: Karin Svensson, Blockvägen 16 F

824 34 Hudiksvall, Tel.070-51 348 66

Kassör: Lars-Göran Lindström, Slåttervägen 13

824 40 Hudiksvall, Tel.070-629 15 24

Övrig ledamot: Mats Sundkvist, Båtmansvägen 6

824 40 Hudiksvall, Tel.070-698 69 11

Suppleant: Bo Fagerström, Dalgatan 10

824 42 Hudiksvall, Tel.0650-59 51 58

Suppleant: Kjell Johansson, Kolarevägen 7

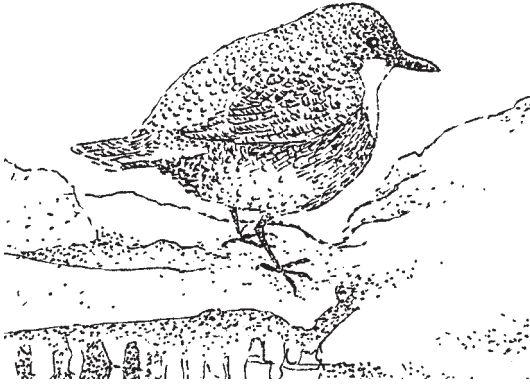
825 30 Iggesund Tel.070-239 75 10

Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb har ett digert utflyktsprogram under alla årstider.



Tryckt av:
S-Tryck
Skutskär



Nyårsexkursionen

2011-01-01

Karin Svensson

DET ÄR GANSKA FASCINERANDE ATT KONSTATERA vilka enormt olika förutsättningar det under årens lopp har varit för fågelskadning på nyårsdagen. Vi har varit med om nyårsexkursioner med glashala vägar, hållregn, blötsnö, sträng kyla, halv storm och ihållande tätt snöfall. Olika former av dåligt väder alltså. I ärlighetens namn måste man också erkänna att det vissa år har varit barmark, klart väder, solsken och en ganska behaglig temperatur. Temperaturen kunde man inte klaga på i år heller, rätt så behagligt runt fem minusgrader. Däremot kunde man ha vissa invändningar mot snödjupet. Snön, i rikliga mängder, kom ju tidigt redan i november dessutom i kombination med en lång period av riktigt låga temperaturer. Den stränga vintern har säkert bidragit till att många fåglar dragit söderut eller helt enkelt dukat under. Många tycker ju också att det är färre fåglar på deras matningar den här vintern än vad det brukar vara.

Redan från start visste vi att något artrekord kommer vi inte att kunna slå i år. Vi resonerade som så att kommer vi upp till 40 arter får vi vara nöjda. Samlingsplatsen Lillfjärden gav oss i år endast en art

Fortsättning sid 16

Nyårsexkursionen	3
<i>Karin Svensson</i>	
Hägrar	4
<i>Lars G Lindström</i>	
Ringmärkningsverksamheten 2010	11
<i>Kenneth Karelius, Lars G Lindström</i>	
Bokrecension	17
<i>Mats Åberg</i>	
Sydostflyttare	18
<i>Lars G Lindström</i>	
De tusen par vingar	22
<i>Erhard Bergström</i>	
Göteborg januari 2010	24
<i>Lars G Lindström</i>	
Program	25
Bålsön	28
<i>Sven Carlberg</i>	
Stannfåglar	30
<i>Lars G Lindström</i>	

Foto på framsidan. Trädkrypare, Håstaskogen maj 2009. Lars G Lindström.

Foto på sista sidan. Svartmes, Håstaskogen maj 2009. Lars G Lindström.



Hägerar

Lars G Lindström

HÄGRAR ÄR EN FÅGELFAMILJ INOM ORDNINGEN STÖRK-
FÅGLAR. Familjen består av ett 70-tal arter i de
båda släktgrupperna rördrommar och hägrar. I
Europa häckar sju arter hägrar men av dessa bara
en i Sverige.

Utseende

De flesta hägrar har en lång kägelformig, stark
och rak näbb, som ser ut som om den vore hop-
tryckt från sidorna. Hos några arter är näbben
bred och välvd, med nedböjd spets. Näborra-

na är små och huvudets sidor mellan ögonen
och näbben är nakna. Benen är långa eller ganska
långa. Hägrar har långa tår. Alla tårna har spetsiga
klor. Den mellersta tåns klo är tandad som en
kam på insidan. Vingarna är breda och ganska
långa. Stjärten är kort och avrundad och består
av 10-12 pennor. Fjäderdräkten är rik och mjuk,
och längre på nacken, skuldromma och framb bröstet.
Merparten har långa eller mycket långa halsar
och deras sjätte halskota är utformad så att de
kan böja halsen i en S-form. I flykten drar hägrar

in huvudet mot kroppen vilket ger dem en högbröstad profil. Detta skiljer dem från alla andra familjer inom ordningen storkfåglar. Hägrar har ett speciellt puderdu som hela tiden nybildas och som finns på bröstet, sidorna och stjärten. Detta dun används för att rengöra näbben från fiskslem som fastnar när fisk fångas.

Beteende och häckning

Merparten av alla arter inom familjen är specialister på att fånga fisk och groddjur i grunda vatten. I motsats till exempelvis vadare sätter de sig gärna i träd, här har de nytta av baktåns fäste i jämnhöjd med de övriga tårna. Några arter häckar även i träd, medan andra placerar sina enkla bon på marken bland vass och säv. Honan ruvar vanligen ensam, medan hannen förser henne med mat. De utkläckta ungarna vårdas sedan av bägge föräldrarna och matas i boet, tills de är fullvuxna. Hägrarna är försiktiga och vaksamma och flyr helst undan en starkare fiende. En häger som inte kan fly försvrar sig ursinnigt och kan med sin långa vassa näbb utgöra en stor fara för fridstörare.

Föda

Hägrarna äter mest fisk, men även kräldjur, grodor, maskar, blötdjur, insekter och liknande. Några arter äter rom från fiskar och groddjur. En häger som söker efter mat kliver oftast omkring tyst och försiktigt i grunt vatten, men kan också stå stilla och lura på de djur som råkar närma sig. En häger som letar mat har ofta en mycket karakteristisk kroppsställning med halsen indragen, nacken vilande på skuldrorna och underkäken vilande på den krökta halsen. Kommer något byte inom räckhåll, sträcker fågeln ut halsen till dess fulla längd och griper bytet blixtnabbt. Vissa arter använder sina vingar för att skugga vattenytan så att de ser fiskarna bättre.

Gråhäger

Den enda art inom släktgruppen hägrar som häckar i Sverige. Gråhägern är en stor och grov häger med lång s-formad hals, långa vingar och ben och lång dolkformad näbb. På ovasidan är den askgrå. Skuldrorna har förlängda ljusgrå fjädrar. Vingpennorna är gråsvarta, vingens framkant, huvudet och strupen vita. Hjässan och en lång nacktofs är svarta. Halsen är gråaktig, med svarta fläckar i rader längs framsidan. Bröstet har förlängda vita fjädrar och buken är vit. Näbben, benen och även ögats iris är gula. I flykten drar den in huvudet intill kroppen vilket gör att den får en högbröstad profil.

Gråhägern har ett mycket stort utbredningsområde. Den häckar i Europa så långt västerut som Azorerna, och norrut till Harstad i Norge, i Afrika både i norr kring Medelhavet och söder om Sahara, ända ned till Sydafrika, i stora delar av Asien och på öar i Indiska oceanen.

Gråhägern är i Sverige en relativt vanlig häckfågel och finns i området från Mälardalen och söderut. I Norrland är gråhägern sällsyntare. På eftersommaren påträffas den ibland längre upp i landet. Merparten av den svenska populationen är flyttfåglar, men i södra Sverige och på Sveriges västkust är den stannfågel.

I vår kommun har gråhägern etablerat sig som häckfågel under de senaste decennierna och nu finns till exempel en stor koloni i Iggesund.

Gråhägern bygger bo i höga träd, i skogsmark, vid insjöar och havsvikar med bräckt vatten. Den häckar i kolonier ibland på upp till 50-100 par. Bona är glest byggda av grenar och kvistar, på ovasidan fodrade med gräs och hår.

Den lever huvudsakligen av fisk och jagar genom att stå blickstilla i vattnet och sedan snabbt snappa upp fisk som simmar förbi. När den rastar, vid å- eller sjökanter, drar

den upp ena benet och balanserar på det andra.

Under medeltiden betraktades hägern som ett ädelt villebråd, som räknades till högvilt och på många platser skyddades av stränga lagbestämmelser. Detta berodde på att den utgjorde det främsta föremålet för falkjakt.

Purpurhäger

Den är något mindre än gråhäger och kan särskiljas från denna genom sin mer mörkare röda till bruna fjäderdräkt och, hos vuxna exemplar, en mörkare grå rygg. Den gula näbben är smalare än hos gråhäger och hos häckande individer får den en skarpare nyans.

Den lever av fisk, grodor och insekter som den spetsar med sin långa näbb. Boet byggs i vass eller träd nära sjöar eller större våtmarker.

Purpurhäger finns med bland AEWA-arterna (The Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds), en överenskommelse mellan fjorton stater för skyddandet av våtmarksberoende fåglar.

Arten häckar i Central- och Sydeuropa, Afrika samt södra och östra Asien. De nordliga populationerna flyttar om vintern ner till sydligare breddgrader. Den är en sällsynt gäst norr om sitt häckningsområde, men 40 fynd har gjorts i Sverige, tyvärr inget i Hälsingland ännu. Utav dessa har sju fåglar setts under 2000-talet på Öland, Gotland och i Skåne, Småland och Närke.

Ägretthäger

Ägretthägern är en stor fågel, jämnlång med gråhägern men smalare, mer långhalsad och med ett något mindre vingspann. Den flyger långsamt med tillbakadragen hals, liksom hägrar i allmänhet. Dess fjäderdräkt är helt vit. Hos ickehäckande fåglar är färgen på näbben gul, ibland med mörk näbbspets, benen



Ägretthäger, Umeälvens is december 2007.

Lars G Lindström.

är svarta med bara en gulaktig ton högst upp. Iris är gul.

I häckningsdräkt ändras färgen på näbb (svartare) och ben och den får också förlängda bröst- och ryggfjädrar som kallas ägretter.

Ägretthägern söker föda i grunt vatten eller torrare områden och tar fiskar, grodor eller insekter med sin långa vassa näbb. Ofta väntar den orörlig på sitt byte eller följer det långsamt. Den är ofta lätt att få syn på.

Den häckar i kolonier nära stora sjöar med vass eller andra vidsträckta våtmarker.

Generellt är den en framgångsrik art med ett stort och expanderande utbredningsområde. Dock minskar den på vissa platser, exempelvis i södra USA på grund av biotopförstöring. Under en period kring 1800-talet blev dess fjäderplymer mycket populära som hattdekorationer och stora mängder fåglar dödades runt om i världen. Under ett år hanterade ett Londonbaserat företag fjäderplymer från 190 000 ägretthägrar vilka köpts av jägare från stora delar av världen. Runt om i världen slaktades miljontals vita hägrar vilket blev startskottet för fågelskyddsorganisationer som brittiska Royal Society for the Protection of Birds (1898) och nordamerikanska National Audubon Society (1905) vilka grundades för att förhindra att fåglarna dödades för sina fjädrar. Den intensiva handeln med fjädrarna upphörde i början av 1900-talet.

I Sverige ökar antalet observationer av arten och det är en tidsfråga innan den första häckningen kan konstateras. I Hälsingland har arten under det senaste decenniet påträffats fyra gånger, senast 2008 då två observationer gjordes vid Hölick, en i april och en i juni-juli kanske av samma fågel.

Silkeshäger

Silkeshägern är en liten vit häger. Den förekommer i Gamla världen och har många likheter med snöhägern som förekommer i Nya världen.

Den har långa svarta ben i kontrast till de gula tårna och en lång, smal, rak och spetsig svart näbb. I häckningsdräkt får den två långa nackplymer och förlängda rygg- och bröstfjädrar - så kallade ägretter. Den nakna huden vid näbbroten ändrar färg till orange-röd.

Dess ursprungliga utbredningsområde var stora våtmarker i inlandet och vid kusterna i



*Silkeshäger, Arno, Florens, november 2009.
Lars G Lindström.*

de varmare områdena av Europa, Asien, Afrika och Australien.

Populationerna som häckar i de varmare områdena är mestadels stannfåglar medan nordligare populationer, vilket omfattar merparten av Europas silkeshägrar, flyttar till Afrika och södra Asien. Vissa individer flyttar norrut efter häckningssäsongen vilket förmodligen utgör huvudorsaken till denna hägers expansion till andra områden.

Fram till 1950-talet häckade silkeshägern enbart i södra Europa. Under de kommande



Kohäger, Hurghada, Egypten december 2008. Lars G Lindström.

decennierna blev den allt mer vanlig i västra Frankrike och senare utmed franska nordkusten. Från och med 1979 häckade den i Nederländerna där antalet häckande par ökade fram till 1990-talet.

I Storbritannien var observationer av silkeshäger ovanlig fram till slutet av 1900-talet och det fanns inga indikationer på att det någonsin förekommit ett häckningsförsök. I kontrast till detta har den nu blivit en regelbundet häckande art och observeras ofta i flockar vid kustlokaler.

Silkeshägern häckar i kolonier, ofta tillsammans med andra vadande fåglar, på plattformar byggda av grenar i träd eller buskar eller på en bädd av vass eller bambu.

Denfödosöker i grunda vatten, ofta småspringade med resta vingar eller stillastående för att överraska sitt byte. Den äter en varierad kost av små djur som fisk, kräldjur, kräftdjur, och insekter.

Från 1600-talet och framåt uppstod en efterfrågan på de vita hägrarnas fjäderplymer, de så kallade ägretterna, vilka användes till främst huvudbonader. Denna efterfrågan ökade kraftigt under 1800-talet på grund av modet som då rådde. Detta resulterade i att handeln med skinn nådde miljonstreck. Man födde också upp vita hägrar för att kunna plocka plymerna utan att döda fågeln men den absoluta merparten av plymer kom från jagade vilda fåglar.

Idag har arten återhämtat sig och världspopulationen anses inte vara hotad.

I Sverige har de senaste åren gjorts mellan 10 och 25 fynd årligen dock inget i Hälsingland.

Kohäger

Kohägern är den tredje av de vita hägrarna som häckar i Europa. De är betydligt mindre än silkeshägern. Kohägern är kraftig och kort för att vara en häger och i förhållande till många andra arter inom familjen har den en kort, grov näbb som är spetsig, och kort hals som ofta är indragen. Den har grå ben och långa tår. Könen är lika och adulta fåglar har en helvit fjäderdräkt, gul näbb och riklig befjädring på hakan. I häckningsdräkt är den ljus rödbrun eller orange på bröstet, hjässan och ryggen och får en rödrosa ben- och näbbfärg, speciellt vid näbbrotten. Juvenila fåglar har vit fjäderdräkt och svart näbb.

Kohägern har sitt ursprung i Gamla världen men har effektivt koloniserat världen och har idag ett mycket stort utbredningsområde kring ekvatorn och på södra halvklotet i varma regioner, på alla kontinenter förutom Antarktis.

Majoriteten är stannfåglar eller kortflyttare men det förekommer att fåglar efter häckning flyttar längre till andra områden vilket förmodligen är orsaken till att artens utbredning har ökat.

I Europa häckar den i Frankrike, Portugal, Spanien, Italien och Ryssland. Fram till 2010 har man observerat 13 kohägrar i Sverige. Den första hittades död i Åkersberga, Uppland 19 juli 1987. Denna individ var ringmärkt i Spanien 1986. Den andra observerades först i Mariestad i Västergötland i maj 2002. Senare samma månad sågs en individ i Nyköping, Sörmland och en i Mönsterås, Småland och det rör sig med stor sannolikhet om samma fågel. Den senaste

svenska observationerna var i juni 2009 när en kohäger uppehöll sig i utanför Dannerostravet i Ångermanland. Den var jag och Karin och tittade på. Vi lyckades få se den i cirka en minut innan den sträckte iväg men den återfanns senare samma kväll. Antalet fynd i Sverige tenderar att öka. Inget fynd är gjort i Hälsingland

Den häckar i kolonier i stora våtmarksområden ofta tillsammans med andra vadarfåglar. Paret bygger ett plattformliknande bo av kvistar i ett träd eller i en buske.

Den återfinns ofta på torra områden med gräs till skillnad från andra arter inom familjen som förknippas med våtmarker.

Kohägern lever av insekter, speciellt gräshoppor, och syns ofta flockvis i hagar och dylikt där det finns betande boskap som rör upp insekter som fåglarna fångar. Ibland ser man kohägern stående på ryggen av exempelvis kor.

Rallhäger

Rallhägern är en liten häger som mäter en knapp halvmeter. Den häckar i Sydeuropa och Mellanöstern, och övervintrar i Afrika. Den är en mycket sällsynt gäst norr om sitt utbredningsområde.

Under 2000-talet har sju individer setts i Sverige men ingen i Norrland.

Rallhägern är kompakt byggd med en kort hals, kort kraftig näbb, beige-brun rygg och vit undersida. I häckningsdräkt har de adulta fåglarna långa halsfjädrar.

Arten häckar i små kolonier i våtmarker i varma trakter. Den huvudsakliga födan är insekter, småfisk och groddjur.

Natthäger

Natthägern är ganska stor med kort näbb. I flykten ser den kompakt och kortstjärtad ut, väger tungt på "aktern" och håller näbben svagt nedåtriktad. En adult fågel är i princip omisskännlig med svart rygg och hjässa, röd



*Rallhäger, Luxor, Egypten december 2008.
Lars G Lindström.*

iris, ljusgrå undersida med mörkgrå vingar. I flykten kan den se helt grå ut. Ungfågeln har bruna vingar och beige bröst, överströdd med tydliga vita fläckar på vingen och brunt streckat på bröstet. I flykten hörs ett grodligt läte.

Natthägern har en mycket omfattande utbredning och förekommer i Europa, Asien, Afrika, Nord- och Sydamerika och på öar i Indonesien, Indiska Oceanen och Stilla havet. De populationer som häckar utanför de tropiska delarna av utbredningsområdet är flyttfåglar medan övriga är stannfågel. Den genomför också lokala förflyttningar i många områden. Gamla världens fåglar övervintrar i tropiska Afrika och i södra Asien.

Den är nattaktiv och sover på dagen tillsammans med andra fåglar i trädkronor. Den häckar vid träsk, dammar och kanaler med lämpliga boträd. Boet är enkelt och byggs i en trädglyka eller i tät vass.

Den födosöker genom att stå still vid vattenbrynet tills den ser ett lämpligt byte, mest nattetid. Födan utgörs av småfisk, kräftdjur, grodor, vattenlevande insekter samt mindre däggdjur.

Dess vetenskapliga släktnamn och artepitet *Nycticorax* betyder "nattkorp" vilket refererar till dess nattliga leverne och dess kråklika kraxande läte.

Under de senaste tio åren har arten setts sju gånger i Sverige. Några medlemmar i fågelklubben (Mats A, Karin S, Stefan D och undertecknad) gjorde i mitten av juni en resa till en ???? som sjöng söder om Stockholm. På vägen hem vid 3-tiden på natten stannade vi vid Hjalstaviken i Uppland och fick tack vare Stefans skarpa blick se den natthäger som hade upptäckts där kvällen innan.



*Gråhäger, Iggesund maj 2005.
Lars G Lindström.*



En gammal hane grönsiska ringmärks. Foto: Lars G Lindström.

Ringmärkningsverksamheten

2010

Kenneth Karelius (text), Lars-Göran Lindström (text och foto)

UNDER 2010 MÄRKTES 2356 individer av 69 olika arter. Antalet ringmärkta boungar blev 1261. Årets resultat ligger helt i paritet med fjolårets.

Både kattuggla och slaguggla verkar ha haft gott om mat och flera kullar kunde märkas (tre kullar kattuggla och sex kullar slaguggla). Även fyra ungar av hornuggla fick ringar på sina ben.

På nytt blev det nytt rekord för antalet märkta tornfalksungar. Hela 240 ungar i 43 kullar märktes. Uppsättningen av tornfalkshokar har verkligen gett resultat och stammen av tornfalk i vår region har blivit mycket starkare.

Antalet ringmärkta silltrutsungar kom på nytt upp i mera normala siffror och även tärnorna tycks ha haft en ganska bra

häckningssäsong. Även tordmularna verkar har lyckats bättre med produktionen av ungar detta år och antalet ungar, jämfört med föregående år, som kunde märkas, fördubblades nästan. Dock fortfarande betydligt färre än 2008.

Ringmärkning av flyttande fåglar under hösten på Reffelmansviken gav 812 fåglar. Någon invasion av gråsiska skedde inte heller under denna höst men den andra arten som brukar bidra till höga märkningsantal, lövsångare, fångades i hyfsat stort antal. Ingen ny märkart kunde noteras men trevligt var de två härmsångare som märktes i början av augusti. Antalet märktimmar var som under de senaste åren färre än tidigare år.

Mindre korsnäbb, gråspett och sparvuggla var tre andra ovanliga arter som märktes under året.

Minskningen av rörsångare och sävsparv fortsatte även under detta år och index för de båda arterna blev 27 respektive 30 där index 100 är lika med medelvärdet under de senaste 15 åren. Det var det lägsta indexet för båda arterna hittills.

Återfynd

Under året inkom 53 återfynd av 14 arter. Betydligt färre än året innan.

En **havstrut** märkt på Skottstenarna avlästes tre år senare i Oost-Vlaanderen, Belgien. En annan individ avlästes vid tre olika tillfällen vid Litauens kust och ytterligare en tredje blev avläst utanför Hollands kust (1).

En storskarv som märktes på Gråhäll, Söderhamn i juni 2009 hittades död, troligen kolliderat med något fordon, i Beja Almodovar, Portugal drygt ett halvtår senare. En annan fågel blev inte heller så gammal då den ett knappt halvår efter sin födelse hittades död i Niederbayern, Tyskland. Ytterligare ett återfynd inkom från Tyskland. En drygt fyra år gammal fågel märkt på

Sandreveln hittades död utanför Trave-munde (2).

De färgmärka **silltrutarna** fortsätter att ge återfynd från folk som avläser dessa i fält. Hela nio olika individer avlästes i Ashdod, Israel under året, de flesta under mars. De två äldsta var nästan 15 år gamla. Två andra silltrutar avlästes efter Litauens kust och nämnd på annan plats i tidningen är den silltrut som hittades i en trutflock i Coruna, Spanien efter Biscayabukten (3).

Även en **fiskmås** hade flugit till Belgien. En fågel märkt på Gäddebädd, Södehamn hittades död tre månader senare i West-Vlaanderen (4).

Ringen av en **tornfalk** märkt i Kitte blev ett knappt år senare funnen i rävspilling i Opland, Norge (5).

Första återfyndet av en **mindre strandpipare** kom från Dalsland. En fågel märkt i Ornskärpen, Strömsbruk observerades ett drygt senare vid Valboåns utlopp från Ellenösjön i Dalsland (6).

Ett tredje återfynd från Belgien kom då en **sävsparv** märkt på Reffelmansviken i augusti 2008 kontrollerades av en ringmärkare i Antwerpen (7).

Kontroller

Fjorton kontroller av andra ringmärka fåglar gjordes 2010.

En **berguv** märkt i Hälsingland 1992 hittades död vid Hälsingtuna kyrka i april 2010. Fågeln blev nästan 18 år gammal. En annan berguv hittades död vid en transformatorstation. Fortfarande åstadkommer dessa berguvars död.

En **björkrast** märkt i Antwerpen, Belgien hittades död på Lingonstigen, Hudiksvall (A).

Ett antal **havörnar** avlästes vid åtlar. Tre från Lule lappmark, en från Torne lappmark, två från Västerbotten, en från finska Lappland och en från Uppland (B).

Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Storskarv	30			30
Fiskgiuse	1			1
Duvhök		1		1
Tornfalk	240			240
Strandskata		1		1
Roskarl	4			4
Tofsvipa	1			1
Labb	2			2
Skrattmås	83			83
Fiskmås	23			23
Gråtrut	22			22
Silltrut	197			197
Havstrut	7			7
Fisktärna	106			106
Silvertärna	290			290
Tobisgrissla	6			6
Tordmule	91	2		93
Berguv	2			2
Hornuggla	4			4
Sparvuggla		1		1
Kattuggla	12			12
Slaguggla	19	5		24
Större hackspett		3		3
Gråspett		2		2
Ladusvala	11			11
Tornseglare	2			2
Ängspiplärka		1	1	1
Trädpiplärka		6	6	6
Järnsparv		146	146	146
Rödhake		9	8	9
Blåhake		19	19	19
Rödstjärt	5	3	1	8
Sädesärla		1	1	1
Taltrast		4	4	4
Koltrast		1		1
Trädgårdssångare		29	29	29
Svarthätta		20	20	20
Ärtsångare		9	9	9
Törnsångare		2	2	2
Sävsångare		3	3	3
Rörsångare		10	10	10



Härmsångare och sparvuggla två sällsynta märkarter. Foto: Lars G Lindström.

Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Kärrsångare		1	1	1
Härmsångare		2	2	2
Lövsångare		221	221	221
Gransångare		96	93	96
Kungsfågel		3	1	3
Grå flugsnappare		1	1	1
Svartvit flugsnappare	42	5	3	47
Talgoxe	9	175	30	184
Blåmes	6	89	55	95
Svartmes		1		1
Talltita		4		4
Mindre korsnäbb		1		1
Nötväcka	7	7		14
Törnskata		5	5	5
Kaja	9	1		10
Stare	40			40
Pilfink	1	3	2	4
Bofink		29	15	29
Bergfink		5	1	5
Rosenfink		5	5	5
Gråsiska		13	8	13
Steglits		11	11	11
Grönfink		14	2	14
Grönsiska		77	67	77
Domherre		5		5
Gulspurv		2		2
Sävspurv		29	29	29
Videsparv		1	1	1
Summa	1261	1095	812	2356

Fortsättning från sid 3

gräsand. Därefter åkte vi vidare mot Forsa och Rolfsta. Vid Forsa kyrka såg vi tre stycken strömstarar. Från bron vid Rolfstaån lyckades vi se knölsvan och knipa men oroväckande nog inga sångsvanar. I Rolfsta finns ju också en bra matning som vi ofta brukar besöka på nyårsexkursionerna. Även i år levde denna matning upp till sitt goda rykte. Inte mindre än 13 nya arter kunde vi räkna in där. Förutom alla de vanligaste fågelbordsgästerna fick vi även se gråsiska, nötskrika, talltita och svartmes. Roligast och mest överraskande var en tallbit som en kort stund landade högst upp i en grantopp innan den flög vidare.

För att komma till Iggesund som var nästa anhalt valde vi vägen över Ölsund. Det visade sig vara ett bra vägval. Ute på ett hygge upptäcktes en adult duvhök och i en björkdunge intill vägen satt inte mindre än 32 orrar. Jättekul att få se en så pass stor flock. Vid Stenbo såg vi också en flock fåglar som kom flygande och landade i högra höga granar. Först trodde vi att det var mindre kosnäbb, men efter noggrannare koll i tubkikare visade det sig att det var tallbit, 18 stycken. I Iggesund mötte Angeli Löfqvist-Snell oss vid vaken in till fabriksområdet. Området runt den biologiska dammen är numera helt inhägnat och för att komma dit måste man köra genom fabriksområdet och ha guide med. Vi fick också utrusta oss med skyddshjälm och gul väst, skådning i skyddsutrustning alltså. Tyvärr fanns där ingen kungsfiskare i år, men några andra trevliga arter som stjärtnes och kungsfågel lyckades vi hitta. Tack Angeli för guidningen! Vid olika fågelbord inne i Iggesund hittade vi björktrast, bofink och (till exkursionsledarens stora glädje) gråsparv.

Efter Iggesund var det dags att åka ut mot Hornslandet och havet. Men först naturligtvis det obligatoriska stoppet hos Yngves

turkduvor i Sanna. I år såg vi så många som elva stycken vid hans matning, riktigt roligt med så många. Hoppas de klarar sig hela vintern och inte blir tagna av någon rovis. Vi stannade också som vanligt till vid Arnövikens och lyckades där hitta en ensam steglits i en flock med grönfink. Ute vid Kuggören var det inte speciellt skönt skådarväder, snöbyar och en kall isande vind. Stigen ut till kapellet var helt igensnöad, på sina håll med riktigt djupa drivor. Gå över isen hade avgjort varit lättare, men eftersom jag inte vågade ge mig ut på isen blev det bestämt att vi skulle pulsa längs stigen. Tur att vi hade en mångfaldig världsmästare i skidororientering med oss. Stefan med sin världsmästarkondition fick gå först och göra det tyngsta jobbet, vi andra kunde sedan gå i hans spår. Havet var svårskådat, mycket is och rätt kraftig sjögång. Små arter som till exempel tobisgrissla är nästan helt omöjliga att få syn på under sådana betingelser. Vi missade också arter som svärta, sjöorre och konstigt nog även gråtrut. Vi lyckades totalt hitta sju stycken nya arter, roligast var en småskrake samt en havsörn som flög förbi. Ganska snart gav vi upp skådan det ute vid kapellet och gick tillbaka till parkeringen där en trädkrypare i tallarna blev dagens sista art. Totalt såg vi 40 olika arter under nyårsdagen. Långt ifrån något rekord alltså, men trots allt ett ganska bra resultat med tanke på förutsättningarna.

Konstutställning

Hudiksvalls kongille kommer i mars månad att ha en konstutställning med den kände fågelkonstnären Lars Jonsson. Lördagen den 13 mars är det vernissage på 316 Kubik, och då kommer Lars Jonsson själv att medverka och berätta om sitt målning. Närmare information om tid kommer att annonseras i HT.



Bokrecension

Mats Åberg

EN ANNORLUNDA TREVLIG FÅGELBOK, som utgavs 2010 på Söderströms förlag, tryckt i Borgå, Finland

Lars Sund heter författaren, som när han inte skriver är ute och skådar fåglar.

En morgontrött fågelskådares bekännelser heter boken som jag med stor behållning och ganska stort igenkännande läst under julhelgen 2010.

Lars Sund har tillägnat boken till sin hustru Gudrun och alla som lever med fågelskådare.

Dagboksblad Maj- December är undertiteln.

Redan i början av boken får man veta att det vi Sverige kallar kryssare heter bongare i Finland. I England heter det *twitcher* ett ord som har en speciell historia och som du får veta om du läser boken, vilket rekommenderas varmt. På omslaget till en morgontrött fågelskådares bekännelser kan man läsa:

”Den inbitne fågelskådares relation till fåglarna påminner om alkoholists beroende av spriten. Ingendera förmår akta på det råd som filosofen Epikuros från Samos gav till sina lärjungar trehundra år före Kristi födelse: Den som vill leva lyckligt bör ålägga sig måttlighet och behärskning.

Lars Sund gör sitt bästa för att hålla sin inre hårdskådare, ärkebongare och tokkryssare på mattan. I stället för att kasta sig i bilen så fort raritetslarmet piper i mobiltelefonen ägnar han sig åt måttlighetskådares mera lättjefulla utflykter och njuter av vädret, naturupplevelsen och sitt medhavda kaffe. Där någonstans, öga mot öga med fågeln, hittar han ögonblicket som öppnar för tankens flykt.”

Lars Sund som föddes 1953 i Finland, gör ibland riktiga djupdykningar, till exempel får man reda på hur fågelsången frambringas utan att fåglarna har stämband som vi människor. Han kan också fördjupa sig i fågelskådningens historia i Sverige, Finland och internationellt. Ja författaren är ganska nyckfull och jag känner igen mig och blir road ganska ofta. Jag tycker att ”En morgontrött fågelskådares bekännelser” är tankeväckande, trevlig läsning och rekommenderar den varmt. Köp boken! Och läs den!





Råbake, Nirtjock, Lappland 2008. Foto: Lars G Lindström.

Sydostflyttare

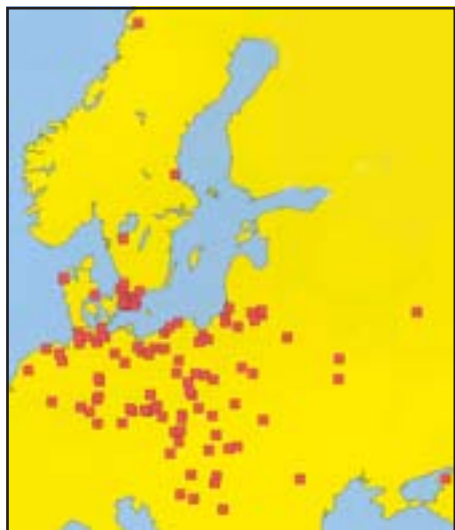
Lars G Lindström

De allra flesta av våra flyttfåglar flyttar under hösten mot syd eller sydväst. En liten skara, flertalet av dessa är tättingar, är istället sydostflyttare. Merparten av dessa flyttar till Afrika men väljer en sydostlig väg via östra Medelhavet medan några har sina vinterkvarter i södra Asien.

AV ROVFÅGLARNA ÄR DET BARA FJÄLLVRÅKEN som har en mera sydostlig flyttväg. Fjällvråken häckar både i fjälltrakter och barrskog i norra Sverige. Antalet häckande par varierar kraftigt mellan olika år beroende på gnagartillgången. Fynd av märkta fåglar visar att flyttningsriktningen under första hösten (fåglar födda under sommaren) är sydsydost. En del svenska vråkar flyttar via Finland. Huvuddelen av vinterfynden är rapporterade

från centrala och östra Europa med tyngdpunkten strax söder om Östersjön. En del fåglar tycks fortsätta ner till norra Balkan.

Mindre strandpiparen är den enda vadare häckande i Sverige som använder sig av en sydlig eller sydostlig flyttriktning. Det finns höstfynd från Italien i väster till Turkiet i öster. Tidigare antogs det svenska beståndet av mindre strandpipare övervintra kring Persiska viken men ett fynd av en fågel märkt



Återtynd av fjällvråk under vintermånaderna (december till mars)

som dununge i Gästrikland, från Indien, visar att arten kan flytta längre än så.

En speciell art är silltruten där fåglar som häckar i Östersjön har helt annan flytt-riktning och övervintringsområde än de som häckar efter västkusten. Våra silltrutar flyttar mot sydost tvärs över kontinenten. De rundar Medelhavet på dess östra sida på sin väg till vinterkvarter i tropiska Östafrika medan västkustens silltrutar flyttar mot sydväst längs Atlantkusten till sina övervintringsområden i tropiska Västafrika. Fåglar som häckar efter norrlandskusten flyttar mera i sydostlig riktning än de som häckar längre söderut i Östersjön.

Kenneth och Mats har under åren märkt ett stort antal silltrutar efter Hälsingekusten. Vissa har försetts med färgringar för att kunna avläsas i fält. Ett flertal återfynd av dessa har gjorts som är helt i linje med det flyttningmönster som fåglar från Östersjön uppvisar. Bland annat från östra Tyskland, Ukraina, Kroatien och Cypern. Från Israel



Återtynd av mindre strandpipare under perioden augusti till april.

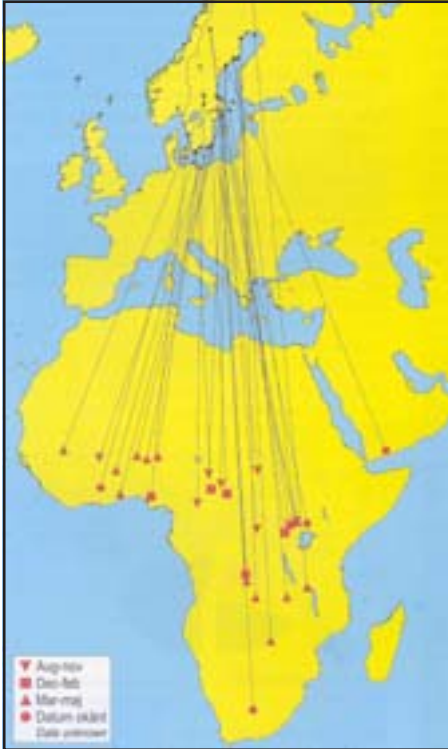
har 35 olika individer avlästs, några flera gånger. Tre remarkabla fynd har också gjorts från Afrika. Ett från Eritrea, ett från Zaire och ett från Namibia 2002 som visar att inte alla Östersjö-trutar övervintrar på östsidan av Afrika trots sin östliga flyttrutt.

Resterande arter som flyttar mot sydost är tättingar. Sädesärta, näktergal, ärtsångare och törnskata flyttar alla mot sydost och passerar Medelhavet på dess östra sida på väg till sina vinterkvarter i nordöstra eller östra Afrika.

När det gäller törnskatan så använder inte bara den svenska populationen utan även fåglar som häckar i norra Spanien den östra vägen runt Medelhavet. Början av deras höstflytt går alltså rakt österut innan de viker av mot sydost.

Törnsångaren uppvisar en något mera komplex flyttning, som kan delas in i tre riktningar, en mot sydväst över Iberiska halvön, en central över Italien och en östlig över Egypten. Övervintringsområdena för törnsångaren ligger i Afrika söder om Sahara.

Ytterligare en intressant art är lövsångaren. Fåglar märkta söder om 60° N (rasen trochilus)



Återfynd av lövsångare söder om 21° N. flyttar mot sydväst till Västafrika medan fåglar märkta norr om 63° N (rasen *acredula*) flyttar mot söder eller sydost mot centrala, östra eller södra Afrika. Mellan 60° och 63° N överlappar de två raserna varandra. Hudiksvall ligger på breddgraden 61,44° N så vi ligger i överlappningsområdet.

Asiatiska invandrare

En speciell grupp sydostflyttare är de asiatiska invandrare som troget sitt ursprung fortfarande övervintrar i Asien. Dit hör nordsångare, lundsångare, blåhake, rosenfink, dvärgsparv och videsparv.

De nordsångare som årligen ses i våra nordligaste fjälltrakter har sina vinterkvarter i Sydostasien, troligtvis Indonesien, men

antalet återfynd av denna grupp av fåglar är betydligt färre än de som fås från Afrika-flyttarna.

Blåhaken häckar i fuktiga miljöer i fjällbjörkskog och fjällnära barrskog. Den är en långdistansflyttare och våra blåhakar övervintrar i Sydostasien. Höstflyttningen går främst i ostsydostlig riktning.

Många blåhakar rastar i vassmiljöer i östra Sverige under höstflyttningens inledning. Vid Reffelmansviken har under årens lopp märkts över 1500 fågar. Ett riktigt intressant återfynd inkom år 1990 när en fågel hittades utmattad i en oas i Qatar. Fågeln dog tyvärr senare. Det var det första riktiga långdistansfyndet av arten och som visade, även om det låg lite för långt söderut, att de antagande man gjort om blåhakens flyttvägar stämde. Det östligaste fyndet gäller en blåhake som märktes i Medelpad och som hittades död i Kirgisien, 4 250 km från märkplatsen.

Av videsparv har ett återfynd gjorts i nordöstra Kina 2004. Fågeln var märkt på Stora Fjäderägg i Västerbotten i september två år tidigare och återfanns 6443 km från märkplatsen.

Kartor från Naturhistoriska riksmuseet.



Rosenfink, Reffelmansviken Lars G Lindström.



Två av arterna med sitt ursprung från Sydostasien, dvärgsparv och videsparv, Äihämääjärvi. Foto: Lars G Lindström.



Lövsångare från Abisko norr om den 63:e breddgraden, flyttar mot sydost. Foto: Lars G Lindström.

Nordsångare från Abisko. Den tätting som flyttar längst, till Indonesien. Foto: Lars G Lindström.



Nyanländ siltrut som troligtvis passerade Israel några veckor tidigare. Foto: Lars G Lindström.

Mindre strandpipare vid Håstaholmen, den enda av våra vadare som flyttar mot sydost. Foto: Lars G Lindström.



Felnavigering

Denna silltrut märkt som bounce på Gran i juli 1995 hittades rastande efter Biscaya-bukten i norra Spanien. Den har alltså inte flyttat som de andra Östersjötrutarna mot sydost. Ett exempel på att inte alla individer följer den "normala" rutten vid sin flyttning. En del hamnar helt enkelt på "fel" ställe.

En inblick i hur fågelfaunan såg ut efter
Hälsingekusten för 75 år sedan

Hämtat ur Gefle Vapen nr 4 1936

De tusen par vingar i Hudiksvall

Och några reflektioner om vår livlösa och
fågeltomma skärgård

Av redaktör Erhard Bergström

Lillfjärden i Hudiksvall är bekant som en av de märkligaste fågeldammarna i riket. Den är hemvist för icke mindre än fem av jordens åtta svanarter, däribland den frappanta svarthalsade svanen och coscorobasvanen, som icke

torde förekomma annorstädes i riket. Vintertid brukar man kunna räkna omkring 600 fåglar, fördelade på 34 arter av svanar, gäss och änder. De utfodrades 1935 med bland annat 16 000 kg havre.

En av de främsta befrämjarna och beskyddarna av detta rika fågelliv är redaktören Erhard Bergström i Hudiksvall, som i nedanstående artikel entusiastiskt och varmhjärtat gör sig till tolk för ett vidgat fågelskydd efter den livlösa och vingfattiga länskusten.

Vilket vi har vår boning i en trygg stadsvåning i någon av kuststäderna eller i en fiskarstuga eller en bondgård nära havet, börja vi längta ut till soliga skärgårdar, havsluft och saltstänk, när våren kommer. Fiskaren drar ut till sina skärboningar, arbetaren till sin lilla sommarstuga och grosshandlaren i staden sätter sig

vid rorkulten på sin segelyacht. Skytten bygger en skjutskära i havsbandet och lägger sig på lur med sina vettar-vårskyttet är visserligen förbjudet numera, men det är ju så rasande grannt att en tidig vårmorgon se ejdersträcket stiga fram ur soldiset och de stora, ljusa gudingarna med svagt rosafärgat bröst och havsgrön nacke slå för vettarna. Alla har vi en dragning till havet, vi som en gång blivit bitna av dess tjuskraft, alla älska vi det på vårt sätt. Den där vettsskytten kan vara en lika entusiastisk natur- och djurvän som du eller jag. Men i sin tanklöshet bidrar han till att göra vår skärgård fattigare och ödsligare än den borde vara. När en knipa eller svärta eller ejder kämpat sig igenom en lång höstflyttning och en svår vinters strapasser och efter nya mödor och farligheter helbrädda lyckats återvända till den kust den håller kärast på jorden, borde inte vår första välkomnshälsning vara en hagelsvärm. Fram på sommaren, när de få kvarlevande fåglarna komma ut med sina nykläckta ungar, händer det att någon marodör skjuter bort modern och småttingarna lämnas att ömklingen omkomma. För att inte tala om första lovliga jakt dagen på hösten, då det vid varje vatten smattrar som från en bättre läns-skyttetävling.

Och vad har följden blivit? Det vet både du och jag, både vettsskytten och fiskaren och villaägaren och segelsportmannen. Det är mycket sällan en ejder slår för vetten numera, svärtan och skraken och prackan ha blivit mera sparsamt förekommande även de. Vi kunna färdas timmar genom vår skärgård utan att upptäcka andra bevingade liv än en kraxande kråka eller en mås. Det är tur, att de små tobisgrisslorna ännu ligga som ett pärlband runt någon lämplig holme, att havsörnen ännu seglar över läns kustens fjärdar och vikar på spaning efter någon storgädda. Annars vore där fullkomligt dödsstilla och livlöst.

Hur kommer det att se ut i vår skärgård om tio år? Om allt fågelliv då är borta, har skärgården mist en del av sin själ.



Svart svan i Ålsjön. Foto: Lars G Lindström.

Glädjande nog behöver man inte se alltför mörkt mot framtiden. Även de, som kraftigast bidragit till utrotning av kustens fågelvärld, ha börjat inse, att något måste göras för att vår svenska skärgård åter skall få färg och liv. Innerst inne är inte heller vettsskytten mer förhärdad än att han med sorg i sinnet iakttagit hur ödligt och fattigt och tomt det blivit, sedan fåglarna försvunnit. Opinionsen håller på att omskapas, sakta men säkert, i djurskyddsvänlig riktning.

Och just i dagarna har Gefleborgs läns jaktvårdsförening tagit ett initiativ, som sett mot bakgrunden av den nya andan ute bland skärgårdsbefolkningen, säkerligen kommer att bli av stor betydelse. Vi syfta därvid på beslutet om fridlysning av en flera mil lång kuststräcka från och med Söderhamns stad ända ned till Axmarbyfjärden i syfte att där skapa en skyddad fristad för kustens fåglar. Underhandlingar pågå även om ordnande av ett liknande reservat i Hudiksvalls skärgård och norra Hälsingland, och omöjligt är icke, att ansökan kan inges till k. m:t om fridlysning på en gång av en kuststräcka på bortåt 100 km. Det ljusnar? Snart kanske man med tillförsikt kan motse den tid, då läns kustens skärgårdar åter livas upp av de "tusen par vingar"

Göteborg januari 2010



I en vak där Säveån rinner ut i Göta älv hade det flera veckor rastat en ringand tillsammans med viggår och brunänder.. När jag besökte Göteborg i slutet av januari passade jag på att besöka vaken och få lite bilder på gästen från Amerika. Full vinter rådde och vaken hade blivit mindre och mindre och dagen efter jag var dit hade anden försvunnit.

Den hårda vintern gjorde det svårt för många arter att övervintra. En kungsfiskare hade sökt sig till ett av de få områdena med öppet vatten, en kanal från ett bergrum. Rätt som det var kom fågeln utflygande och satte sig på bara tio meters avstånd på ett kaveldun.

Det snöade och det var egentligen för dåligt ljus för att fotografera men det var häftigt att vara så nära en så vacker fågel.





Mindre korsnubb, Frevören, Kalix juli 2010 Foto Lars G Lindström.

Program

Vår- Sommar- Höst

Ugglexkursion 22/2

Tid: 20:00
Samling: Lillfjärden
Ansvarig: Jonas Lindh, 070-3073282

Intressant att se om den stora mängden snö har haft någon betydelse för gnagarbeståndet och därmed för antalet ugglor.

Årsmöte och bildvisning 15/3

Tid: 18:30
Samling: Räddningstjänsten
Ansvarig: Styrelsen

Sedvanliga årsmötesförhandlingar plus bildvisning. Av vem är inte klart. Fågelklubben bjuder på fika.

Tisdagsexkursioner

12/4, 19/4, 26/4, 3/5, 10/5, 17/5

Tid: 17:30
Samling: Lillfjärden
Ansvariga:

12/4 Mats Sundkvist, 070-698 69 11
19/4 Jonas Lind, 070-307 32 82
26/4 Mats Åberg, 0650-946 84
3/5 Lars G Lindström, 070-629 15 24
10/5 Hugo Martinsson, 070-314 57 02
17/5 Stig Sjödin, 070-652 77 57

Förhoppningsvis nya platser och nya fåglar.



*Lavskrika, Arbrå 2008.
Foto: Lars G Lindström.*

Lavskrika

16/4

Tid: 08:00
Samling: Lillfjärden
Ansvarig: Karin Svensson, 070-513 48 66

Vi letar lavskrika i trakterna kring Arbrå där det finns flera revir av den ibland väldigt sällskapliga fågeln. Tag med korb både för grillning till dig själv och till lavskrikorna.

Fågelskådningens dag

8/5

Samling: Lillfjärden 07.00 eller bron vid Hamreströmmen 07.30
Ansvariga: Jonas Lind, 070-307 32 82
Stig Sjödin, 070-652 77 57

Över hela landet genomförs denna dag "Fågelskådningens dag". Vi besöker Näs-viken där många fina lokaler finns. till exempel Hamreströmmen, Tutviken och Kalvhagatjärn.

Gran

28/5

Ansvarig: Karin Svensson, 070-513 48 66

Vi gör åter en dagsutflykt till en av Hälsinglands finaste platser. Bland mycket annat kan mängder av tordmular och tobisgrisslor beskådas på ganska nära håll och har vi tur kan det ligga någon sillgrissla bland de övriga alkorna. Tidig avfärd och ett begränsat antal platser. Anmälan till Karin.

Nattsångare

10/6

Tid: 21.30
Samling: Lillfjärden
Ansvarig: Mats Axbrink, 070-608 99 14

Oftast en av årets trevligaste exkursioner men den är givetvis väderberoende. Vi önskar en lugn och ljummen natt med stor aktivitet bland de nattaktiva fåglarna.



*Kärrensångare, Reffelmansviken 2009
Foto: Lars G Lindström.*

Stenö 9/8

Tid: 17.00
Samling: Lillfjärden
Ansvarig: Jonas Lind, 070-30732 82

Vi besöker Hälsinglands bästa vadarlokal för att förhoppningsvis få se rastande arktiska vadare som spovsnäppa och sandlöpore.

Ornskarpen, Kyrksjön 27/8

Tid: 07.00
Samling: Lillfjärden
Ansvarig: Karin Svensson, 070-513 48 66

Två av norra Hälsinglands bästa vadarlokaler. Bland annat har i Kyrksjön setts rastande smalnäbbad simsnäppa och Ornskarpen brukar alltid ha något trevligt att bjuda på.

World BirdWatch Day 1/10

Tid: 07.00
Samling: Lillfjärden
Ansvarig: Karin Svensson, 070-513 48 66

Över hela världen skådar man fågel denna dag. Väder och vind bestämmer vart dagens exkursion tar vägen. Det är säkert gott med en varm dryck i höstvädret.

**Besök fågel-
klubbens nya
hemsida**

HFK.name



Kenneth, Sven, Emil, Mats och Jonas stärker sig med fika på Bålsön.
Foto: Lars G Lindström.

Bålsön

9 oktober 2010

Sven Carlberg

I SEPTEMBER RINGDE JAG MATS SUNDKVIST för att lura med honom på en tur till Ålsjön. Jag hade varit där ett par veckor tidigare och sett massor av gäss och andfåglar i sjön och öarna närmast E4:an - en lyckad renovering/återställning av ett vassområde till holmar och öppna vattenspeglar. Det jag främst hade i huvudet när jag ringde Mats var obsar jag gjort från tornet väster om E4:an. Där över slätten jagade 7-8 ormvråkar och en säker

fjällvråk. Dom rörde sig i en löst sammanhållen grupp och var ett par gånger väldigt nära tornet - en upplevelse i morgonsolen. Hur som....Mats hade annat för sig men föreslog att jag skulle följa med på ringmärkning till Bålsön 9 okt. Den resan har man gjort 4-5 gånger tidigare vid den här tiden på året för att sätta upp några nät och spana över havet. Det lät spännande tyckte jag.

Vi träffades tidigt och styrde mot Hornslandet. På vägen dit såg vi två förbiflygande morkullor och i viken mot vägbanken ut till Kuggören låg ett par knölsvanor och i strandskogen rörde sig nötskrikor.

I soluppgången stod vi på bryggan vid Kolandet - Mats, jag, Kennet, Lars-Göran och ordförande Jonas med syskon barn - Emil - en blivande skådare.

Vi hämtades upp av Åke Selin och Gunnar Larsson som i två båtar skjutsade ut oss till fyren på Bålsöns östra sida - en framskjutet punkt med öppen horisont mot Finland. Sätter man passaren mellan Bålsön och finska Björneborg som är närmsta fastland rakt österut och sen svänger den upp efter svenska kusten hamnar man norr om Ö-vik. Finns det någon anledning för fåglar att uppehålla sig här en blåsig, kylig höstdag - det skulle bli spännande att se.

Jag har varit på platsen tidigare men då i kajak en tidig sommarmorgon - varmt i luften och havet lugnt. Mitt minne från den gången var tärnor, måsar, trutar och många tobisgrisslor.

Vi lotsades skickligt till stranden i viken söder om fyren. Det är grunda steniga vatten, där nog sällan fritidsfolk tar sig in med båt - stor risk för grundkänning och skador på fina båten. Platsen är alltså inte lättillgänglig - åtminstone inte från sjösidan - landvägen kan man komma hit via en stig från Bålsö fiskeläge - så vitt jag vet endast fritidsboende idag.

Vi klev iland och började sätta upp näten. Genast noterar man att platsen har ett fågelliv - en gråspett hördes och i luften fladdrade flockar av främst talgoxar, gråsiska och bergfink. Tanken väcks varför dom inte är kring fågelmatningarna i stan utan väljer en sån här plats. Jag har en gång tagit hem en grankvist som jag sett talgoxe, talltita och kungsfågel födosöka i och fann under lupp

att det mellan barren gömde sig en insektsfauna som säkert utgör förklaringen. När man sen tänker på den diskussion kring biologisk mångfald som förs nu förstår man att det här "osynliga" ekosystemet är basen för det synliga - skogen är inte bara en virkesvolym utan kanske främst ett ekosystem som vi alla är livsviktigt beroende av - oj! här blev det ett sidospår - åter till Bålsön. De enda spår av mänsklig aktivitet man ser här förutom fyren är en säkert 30 meter lång stenpir i en svacka mot fyren som förmodligen byggts för att göra fyren tillgänglig i alla väder - märkligt bygge som måste krävt mycket handkraft.

Mellan nätkontrollerna hade vi god tid att spana över havet, fika och lägga korb på engångsgrillen.

På havet såg vi ett par ejdrar -det var säkert fler vid den här tiden på året för inte så längesen. Även svärta, knipa, båda skrakarna, tobisgrissla och storlom födosökte en bit ut. Förbiflygande noterade vi storskarv, fiskmå, grå-och havstrut

Ringmärkningen resulterade i 17 märkta - flest talgoxar, fem stycken, en bofink, tre gransångare, två bergfinkar, två gråsiska, en brunsiska, två kungsfåglar och det flaxigaste - en gråspett. Vi såg ytterligare en så det var sannolikt ett stationärt par.

In över land hörde och såg vi totalt 35 arter. Det jag kommer ihåg bäst är sävsparv, dubbel- och björkrast och så är det ju alltid speciellt med rödhaken som knäpper omkring och plockar osynliga insekter.

35 arter får ju betraktas som ett hyggligt dagsfacit från en obsplats som Bålsöfy. Vi saknade rovfåglar - hade hoppats på örnobservation. Men ekosystemet kändes ändå intakt från korp/kråka till kungsfågel och vidare ner till dom osynliga mellan barren.

Vi hämtades innan det börjat skymma - tack till Åke och Gunnar som transporterade. Vi hade en bra dag på Bålsön 9/10 2010.

Stannfåglar

En del av våra häckande fåglar stannar hela året hos oss. Här är några bilder på fåglar som denna vinter valt stannadet som strategi för att klara vintern. Lars G Lindström.





